



Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájépítész mérnöki mesterképzési szak

**A SZOMBATHELYI GAYER- ÉS BRENNER PARK
MEGÚJÍTÁSI TERVE**

Belső konzulens: Gergely Antal
mestertanár

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Kert- és Szabadtértervezési
Tanszék

Külső konzulens: Pintér Gábor
okl. táj- és kertépítészmérnök

Készítette: Stummer Gergő

Budapest

2024

A diplomaterv Szombathely belvárosának egyik legfontosabb zöldfelület-együttesét és a hozzá kapcsolódó városi és zöldfelületi kapcsolatokat járja körül. A célkitűzésben nem csak a jelenlegi állapotokra és funkciókra épülő célokat tűztam ki, de a szerkezeti kapcsolatok erősítését és a potenciálisan beintegrálható funkciók keresését is megjelöltem. A Gyöngyös patakkaal való kapcsolatok kiépítése, illetve a patak visszakapcsolása még fontosabbá és még népszerűbbé teheti a parkterületet.

A célkitűzés után a szakirodalmi áttekintést végeztem el. E fejezetben olyan cikket és olyan projekteket mutattam be, amelyek szorosan kapcsolódhatnak a tervezési területem adottságaihoz, és mint megvalósult alkotások egyfajta előképként szolgálhatnak a koncepció kidolgozása során.

Vizsgálataimat a terület városi és regionális szerepének feltárásával kezdtem. A város rövid bemutatása és a kistájra jellemző környezeti adottságok ismertetése mellett például a közlekedéssel és a város történelmével is foglalkoztam. Magyarország legrégebbi városa, Pannonia provincia egykori központja, gazdag történelmi és vallási háttérrel rendelkezik.

A városi léptékű vizsgálatoknál Szombathely városszerkezetét, a jelentősebb zöldfelületeket, illetve a zöldfelületi funkciókat térképeztem fel, mindezzel megalapozva, hogy megtaláljam a Gayer-Brenner parkegyüttes szerepét, illetve szükséges funkcióit. E fejezetben személtettem városszerkezetet, továbbá Szombathely vízrajzára is kitértem, amelyből a tervezés kapcsán a legjelentősebb vízfolyás a Gyöngyös-patak (műcsatorna). A patak nemcsak, mint értékes vízfelület és vízfolyás, de mint jelentős zöldfelületeket összekötő lineáris elem és mint zöldben úszó ökológiai folyosó fut végig a városon.

A terület lehatárolása mellett a Gayer park és a Brenner park közvetlen környezetére is kitértem. Nagyjából 400 méterre található a Fő tér, a közvetlen szomszédságban pedig több oktatási intézmény és a piac van. Nemcsak a belváros, de a közeli Joskar-Ola lakótelep egyedüli jelentős zöldfelülete a parkegyüttes. Megközelítési szempontokat figyelembe véve nagyon jó adottságú a terület. A megjelenő funkciók szempontjából nagyon sokoldalú a parkegyüttes. Jelenleg a Gayer parkban a sportpályák és a játszótér vonzza a legtöbb parkhasználót, a Brenner parkba pedig főként a víztorony körül, már a szocializmus során megépített nyomvonalon futó közlekedési park. A Brenner park északi részén lévő eklektikus Brenner villa gazdag történelemmel rendelkezik, de az utóbbi évtizedben romos állapotában állt. 2024-ben kezdték el felújítását, amely egy funkcióváltást követően a park népszerű helyszíne lehet. A parkegyüttesben jelenleg is sok programot szerveznek, főként a gyermekek számára, de mint

az évente megrendezett Savaria Történelmi Karnevál egyik programpontjának helyszíne is népszerű a Gayer park. A meglévő növényállomány nagy dendrológiai értékkel bír.

A park történetileg gazdag, így a történeti fejezetében az 1700-as évektől egészen napjainkig tártam fel a zöldfelület alakulását. Vízialom, fürdőépület, strand, majorság is állt egykor a területen. Elemeztem az 1850-es évektől a mai napig tartó parki szerkezetet és ehhez kapcsolódóan a városi szövetbe olvadásból következő funkcióváltásokat.

A vizsgálataimat összegezve és az azokból adódó tanulságokat levonva, kidolgozásra kerültek alapkoncepcionális elvek. Ezen elvek mentén, amelyek a jelenlegi adottságokra építenek, történeti változásokra és elemekre reagálnak, felhasználói igényeket és a mai korral szembeni elvárásokat elégítik ki, alakítottam ki a koncepciót a teljes parkterületekre. Nem csak a parki, vagy objektum léptékben, de mint településszerkezeti koncepció a patak menti kerékpárút és sétány meghosszabbítására is készítettem egy koncepcionális javaslatot.

A szabadterépítészeti koncepciómban a Gayer parkban a patakmeder nyomvonalvezetését változtattam, visszaintegráltam a parkterületre. Az új patakmedret enyhébb lejtésűvé alakítottam, ezáltal mederre illesztett stégeket és egy kibetonozott mederkiépítést terveztem, amelyhez egy híd is tartozik. A koncepcióban a funkciók csoportosulása nagy szerepet játszik, a híd és a patakérintési pont mellé terveztem egy színvonalas játszóteret is. Az északi bejárat teresedésnél pedig a sport funkciók csoportosulnak, a labdapályák mellett mászófalat és fitnesz elemeket is elhelyeztem. Mindemellett egy árnyékot adó pavilonos öltözőépületet is kialakítottam. A park közepén a gyepes és ligetesen fásított területen egy piknikezésre, sportolásra és rendezvények tartására alkalmas területet terveztem. A Brenner parkban a villa felújított képehez és a funkcióváltáshoz illeszkedő előtér és hátulso teresedés is kialakult, egy lehatárolt gyepes rendezvényhellyel. Az eddig funkciótlan gesztenyefasor integrációjaként a Brenner család történetét és családtagjait bemutató sétányt hoztam létre, amely egy zenepavilonnal is gazdagodott. A Gyöngyös partján vízérintési pontokat alakítottam ki. A jelenleg is meglévő játszóteret és fitnesz parkot a mostani helyén és állapotában hagytam. A KRESZ park útvonalainak átgondolása és módosítása kulcskérdés volt a park használhatósága és a víztorony kávézó szerepe kapcsán. Például az egyik közlekedési parki útból egy szélesítést követően tartózkodótér is ki tudott alakulni, mindez a használható és izgalmas közlekedési útvonal megtartása mellett. Az teljes tervezési koncepció a faállomány védelmének előtérbe helyezésével alakult ki. A fejezben bemutatásra kerülnek a felhasznált építőanyagok és

berendezések, illetve az egyes részletek megértéséhez szükséges előképek is. Mindemellett növényi karakterterületeket is lehatároltam.

Az utolsó fejezetben a koncepciótervből kiemelt részlet, a patakmeder kiépítés kiviteli szintű terveinek építéstechnológiai utasításokat tartalmazó szöveges részei következnek. Nem csak az építési folyamatokról, hanem a favédelmi és növénytelepítési munkálatokról is készítettem előírásokat, illetve a fenntartási munkálatokat is bemutattam.

Diplomatervemben az alapos vizsgálatokat követően a feltárt problémákra reagáló, a 21. század kihívásainak és a parkhasználói kör elvárásainak megfelelő koncepciótervet alakítottam ki, a közel 5 hektáros területre. Nemcsak tervezői elhivatottságom, de műszaki és mérnöki kompetenciámat is igyekeztem bizonyítani a diplomaterv elkészítése során.